

L'estudi de les llengües clàssiques

Joan Castellanos i Vila

Crec fermament que l'estudi de les llengües clàssiques té encara avui un significat molt clar. És cert que darrerament hom defuig l'argument que defensa l'estudi d'aquestes llengües perquè amb llur estructura ajuden a estructurar també la ment dels qui les practiquen. I és evident que és així, però el que és més important és que al llur darrera, al darrera d'una estructura lingüística hi ha un pensament, una ideologia, tota una cultura que ha creat aquesta cultura en què fins ara hem viscut. Si, doncs, valorem aquesta cultura, i en això, tothom hi convé, no podem oblidar que una llengua és l'expressió d'un peculiar coneixement del món, n'és la seva conceptualització, és la representació en paraules d'uns conceptes i d'unes idees, i les llengües clàssiques representen l'expressió concreta d'unes vivències intel·lectuals d'aquest món clàssic grec i llatí que tothom valora. I el que és més important: els grecs han estat els que primer ens han ensenyat a expressar aquests conceptes, amb la seva invenció del *logos*, del *raonament i paraula ensems*, i ens han ensenyat a fer-ho, a més, amb elegància i precisió.

Referint-se a la llengua catalana, un destacat estudiós diu que "cada llengua és un bé de la humanitat. I naturalment ho és també la llengua catalana. D'aquesta, però, n'és dipositari el poble català. Som, doncs, nosaltres els adjudicatari del seu patrimoni, els garants de la seva continuïtat, i, per tant en som els responsables". I jo encara afegiria, en som nosaltres, el poble, però també els governants, l'administració. Per això una llengua sense estat es troba sempre en una actitud defensiva més que cap altra: ¿qui és el depositari de les llengües grega i llatina? ¿Qui n'és, doncs, el responsable? Aquest és precisament el problema, perquè la resposta pot ésser tothom o ningú, tant se val. Per això mateix -i seguint la tècnica d'un antic filòsof- podríem dir que si algú vingut de lluny, aliè a la nostra cultura, veiés com preterim una cultura que ens ha fet el que som, ens qualificaria, pel cap baix, de bojós. Les llengües grega i llatina són, no hi ha dubte, patrimoni de la humanitat, però els garants de la seva continuïtat no és un poble concret, sinó que ho són tots els pobles, i ho som tots els individus que, conscients o no, formem part d'aquesta cultura. Més encara: la nostra responsabilitat va més enllà de nosaltres mateixos, per tal com ens cal llegar a les generacions posteriors els valors que nosaltres hem rebut de les precedents. Potser caldria trobar arguments per convèncer els governants que, en una Europa de tots els pobles, els estudis clàssics hi tenen una importància primordial, perquè tots els pobles que la formen són creditors de la cultura de Grècia i de Roma.

És precisament aquesta Europa, doncs, qui té la responsabilitat de garantir la continuïtat de l'estudi de les llengües clàssiques, però d'una manera especial aquells pobles que parlem una llengua que en altre temps era precisament una d'aquestes que nosaltres defensem. I diria encara més: no sols tenen la responsabilitat de garantir-ne la continuïtat, sinó àdhuc l'obligació d'impedir que cap estat, o cap administració, pugui menystenir aquests estudis.

És important l'estudi de les llengües clàssiques perquè ens ajuden a assolir el coneixement directe de la cultura clàssica. Aquest és el valor objectiu de llur estudi i per això és ineludible la presència important de l'estudi de la llengua grega, i la llatina encara més, en uns estudis de secundària o batxillerat.

No t'oblidis de l'arbre
de l'alta quietud.
Si les arrels asseques
també t'agostes tu.

No deixis pas de veure
el camp on has nascut.
A terres més llunyanes
mai no seràs ningú.

No defugis la llengua
dels teus pares, perdut
en falsos brills de somnis:
esdevindries mut.

Són paraules de Salvador Espriu, i totes les paraules dels bons poetes universals poden ésser aplicades en qualsevol situació i crec que també poden ésser aplicades a la situació actual, i futura, dels estudis del grec i del llatí, perquè sense aquestes llengües correm el risc de quedarnos buits de cultura, sense paraula.

Extracte de la revista *Auriga* núm. 4